

کمیساریای عالی پناهندگان سازمان ملل متحد (UNHCR)

چشم انداز

کمیساریای عالی پناهندگان سازمان ملل متحد را مجمع عمومی سازمان ملل متحد در سال ۱۹۵۰ با رسالت هدایت و هماهنگی اقدامات بین‌المللی برای حفاظت جهانی از پناهندگان بنیان گذاشت. طی این مدت، کمیساریای عالی پناهندگان به نزدیک به ۵۰ میلیون پناهنده کمک کرده است تا زندگی خود را با موفقیت از نو آغاز کنند. وضعیت حقوقی پناهندگان با دو ابزار بین‌المللی تعریف می‌شود: معاهده‌ی وضعیت پناهندگان ۱۹۵۱ و الحاقیه‌ی ۱۹۶۷ در تاریخ ۲۸ جولای ۱۹۷۶، در راستای ماده ۱۷ (اشتغال درآمدزا)، ماده ۲۳ (کمک‌های دولتی)، ماده ۲۴ (قانون کار و تأمین اجتماعی)، و ماده ۲۶ (آزادی جابه‌جایی).

یک پناهنده‌ی افغان در کلاس سودآموزی بزرگسالان در استان یزد، با همکاری کمیساریای عالی پناهندگان سازمان ملل و وزارت آموزش و پرورش. عکس: UNHCR/محرک.

اقدامات در ایران

- همتای اصلی کمیساریای عالی پناهندگان سازمان ملل در دولت ایران، اداره کل امور اتباع و مهاجرین خارجی وزارت کشور (بافیا) است.

اقدامات کمیساریای عالی پناهندگان در زمینه‌ی پناهندگان افغان از سند راه‌حل‌های راهبردی برای پناهندگان افغان پیروی می‌کند تا بازگشت داوطلبانه و یکپارچگی پایدار در جوامع محلی کشور مبدأ را پشتیبانی کند و به کشورهای میزبان یاری رساند. این راهبرد منطقه‌ای و چند ساله در اردیبهشت ۱۳۹۱ به توافق جمهوری اسلامی افغانستان، جمهوری اسلامی ایران و پاکستان رسید. راهبرد یاد شده در ایران چهار پیام خواهد داشت:

۱. تقویت بازگشت داوطلبانه.
۲. دسترسی بهتر پناهندگان و جوامع محلی تحت تأثیر پناهنده‌گی به سرپناه و خدمات اساسی.
۳. فرصت‌های معیشتی متنوع و بهتر و تقویت امنیت غذایی.
۴. حفاظت اجتماعی و محیطی بهتر برای پناهندگان و اجتماع‌های تحت تأثیر پناهنده‌گی، و سکونت بهتر.

کمیساریای عالی پناهندگان سازمان ملل متحد نخستین دفتر خود در ایران را در سال ۱۳۶۳ افتتاح کرد و در سال ۱۳۷۰ حضور و دامنه‌ی فعالیت‌های خود در ایران را در راستای موج عظیم پناهندگان عراقی ناشی از جنگ ایران و عراق گسترش داد. در سال ۱۳۷۱، دفتر کمیساریا برای آسان ساختن بازگشت دسته‌جمعی و داوطلبانه‌ی پناهندگان به افغانستان باز هم گسترش داده شد.

امروز، دفتر کشوری کمیساریای عالی در تهران است و در شیراز، کرمان و مشهد نیز دفاتر زیرمجموعه‌ی خود را دارد.

اقدامات کمیساریای عالی پناهندگان سازمان ملل متحد به کلی غیرسیاسی و بشردوستانه است. مسئولیت‌های این سازمان چنین است:

- یاری به دولت کشور میزبان، در قالب مشاور، پیرامون مسئله‌های مربوط به پناهندگان و مهاجرت.
- حفاظت از پناهندگان با تضمین احترام به حقوق اساسی آن‌ها در کشور میزبان.
- تضمین پایداری دولت‌ها به قانون‌پس‌نراندن (بازنگرداندن پناهندگان به کشوری که ممکن است مجازاتشان کند).
- یافتن راه‌حل‌های ماندگار برای مشکلات پناهندگان، از طریق:
 - بازگشت داوطلبانه.

یک پناهنده‌ی افغان که می‌خواهد مهارت‌هایی خیاطی را بیاموزد تا مستقل شود، در دوره‌ی آموزش حرفه‌ای در اردوگاه تربت جام شرکت می‌کند. عکس/ UNHCR: جلالی.

کمیساریای عالی پناهندگان سازمان ملل به پناهندگان افغان در دوغارون یاری می‌کند تا آماده‌ی بازگشت داوطلبانه به افغانستان شوند. عکس/ UNHCR: فرامرزی.

- کمیساریای عالی پناهندگان سازمان ملل متحد در ایران راه حل‌های ماندگاری برای پناهندگان پیدا می‌کند، که بیشتر از طریق فراهم کردن بازگشت داوطلبانه‌ی امن و شرافتمندانه‌ی پناهندگان مجاز و ثبت شده‌ی افغانی و عراقی، و گاه انتقال موارد ویژه به کشوری دیگر، است.
- کمیساریای عالی پناهندگان سازمان ملل متحد تضمین می‌کند که مداخله‌های یاری رسان در ایران به شکلی سازمان‌دهی شوند که بر رشد و توسعه‌ی پناهندگان تأکید داشته باشند و تمرکز، بر بهبود معیشت پناهندگان از طریق آموزش حرفه‌ای مهارت‌ها و توانمندسازی برای اشتغال درآمدزا باشد.
- در هماهنگی با دولت جمهوری اسلامی ایران، کمیساریای عالی پناهندگان سازمان ملل متحد با فعالان مربوطه مشارکت می‌کند تا دولت ایران، کارگزاری‌های دیگر سازمان ملل متحد، سازمان‌های غیردولتی و تعاونی‌ها را تشویق کند که سازوکارها و ظرفیت‌های کنونی برای گسترش نفوذ و خدمت‌رسانی به پناهندگان را بسیج کنند. از جمله فعالیت‌های این بخش می‌توان به دسترسی پناهندگان ثبت شده در شهرها به آموزش، و مراقبت سلامت اولیه، ثانویه و عالی شامل مراقبت‌های پزشکی اضطراری نام برد.
- کمیساریای عالی پناهندگان سازمان ملل متحد آمادگی در شرایط اضطراری را در همکاری با شرکای خود بهبود می‌بخشد.

۱. کمیساریای عالی پناهندگان سازمان ملل متحد حقوق پناهندگان را در ایران ترویج می‌کند و به دولت یاری می‌رساند تا فضای حمایتی پناهندگان را در راستای قانون جهانی مهاجرت و قوانین مرتبط ایران حفظ کند.
- کمیساریای عالی پناهندگان سازمان ملل متحد حمایت خود را ادامه می‌دهد تا دسترسی پیوسته‌ی همه‌ی پناهندگان ثبت شده با کارت اقامتی (آمایش) و مجوز موقت کار را، با اجرای فراگیر دوره‌های ثبت‌نام توسط دولت ایران، تضمین کند. کمیساریای عالی پناهندگان سازمان ملل متحد حقوق پناهندگان را در ایران ترویج می‌کند و به دولت یاری می‌رساند تا فضای حمایتی پناهندگان را در راستای قانون جهانی مهاجرت و قوانین مرتبط ایران حفظ کند.
۲. کمیساریای عالی پناهندگان سازمان ملل متحد حمایت خود را ادامه می‌دهد تا دسترسی پیوسته‌ی همه‌ی پناهندگان ثبت شده با کارت اقامتی (آمایش) و مجوز موقت کار را، با اجرای فراگیر دوره‌های ثبت‌نام توسط دولت ایران، تضمین کند.